

el davantal de pere calders

Ens excitem amb massa facilitat

Estic sorprès per la violència que respiren les crítiques dedicades a la continuació de les obres de la Sagrada Família. Una violència que ha arribat fins a l'insult contra persones concretes, un fet que inclina fatalment a creure en una pobresa d'arguments.

Hi ha una circumstància que penso que caldria tenir en compte, i és que en Gaudí fou un home de profundes conviccions religioses, i que per a ell la Sagrada Família, més que no pas una obra de lluïment personal, era un temple erigit a major honra i glòria de Déu. Si admitem que això és cert, es podria afirmar que en Gaudí —si fos possible d'opinar des de l'altre món— es mostraria partidari d'acabar allò que ell va començar, encara que la missió quedés en altres mans.

En Gaudí, que en vida va rebre crítiques ferotges i que entre els seus coetanis tenia molts més detractors que no pas admiradors, fou víctima de sàtires cruels i de burles humiliants. Fins molt després de tenir-lo ben mort i enterrat, no hi va haver un cert consentiment de lloança pel que fa a la seva obra. I dic un "cert consentiment" perquè, de debò, l'admiració més aviat ens vingué de fora i —cal dir-ho tot— a poc a poc i amb cautela.

També és evident que en Gaudí sabia que les grans cate-

drals (i en volia construir una) eren empreses de llarga durada, que solien cremar la vida de més d'un arquitecte. Algunes de molt notables van començar romàniques, continuaren gòtiques i van acabar barroques, amb afegitons més o menys afortunats que s'hi anaven sumant al llarg del temps. Si hagués prevalgut el criteri de deixar-les tal com estaven en el moment de morir l'arquitecte que les va iniciar, tindríem un munt de runes en conserva. Runes "artificials", d'interès especialitzat, però una mica com peces anatòmiques conservades dins de flascons amb formol, contemplables però inservibles.

Passa que, ens agradi o no, les grans catedrals no eren per a la perpetuació d'uns gustos o uns estils, sinó per a la continuïtat d'una fe. Si els gustos evolucionaven però la fe es mantenia els temples cobrien aigües i els fidels hi anaven a resar, que és (no ens enganyem) del que es tractava. És clar que aquesta finalitat de posar l'oració per damunt de l'arquitectura no és una garantia infal·lible de qualitat artística, però una cosa semblant ocorre amb les construccions civils i amb les militars.

Crec que és bo fugir de la supèrbia a l'hora d'emetre judicis i, sobretot, convé de no perdre la conducta, perquè algun dels canvis que es produiran inevitablement ens podrien fer quedar en ridícul. Trobo més prudent lliurar-se a les suposicions, a condició de no donar-ne cap per immutable. Tot sol·licitant aquesta vènia, suposo que en Gaudí, si estigués en condicions de fer-ho, optaria per la continuació i acabament de la Sagrada Família: ho he afirmat abans i ara ho suposo, endut per la prudència que voldria que m'assistís.

A més, dins la nostra contemporaneïtat i movent-nos en un mateix clima d'arquitectes i d'edificis, m'inclino a suposar que si en Domènec i Montaner ressuscitava, es quedaria de pedra —o de totxo a la vista— en contemplar el núvol i la cadira que coronen una de les seves obres més famoses. Potser, fins i tot, ho condemnaria obertament.

I suposo (ja que hi som) que tant en Gaudí com en Domènec i Montaner es mostrarien esgarriats en comprovar, si els fos possible de fer-ho, la mala jeia, el malhumor i la pèrdua de les formes d'un determinat concepte actual de la crítica. Això, a desgrat dels cops que l'un i l'altre van rebre per part de la progressia del seu temps.

Pere Calders